

справедливості, свободи, миролюбства, що проходять крізь літератури різних народів із давнини і до наших днів. Тут він вбачає змістову значущість творчих пріоритетів.

Своїми дослідженнями Микола Зимомря рухає, розпросторює вглиб і вшир духовне єднання народів. Науковець віддає свій талант і працює в ім'я благородної мети – взаємного збагачення культур. Бо кожен його здобуток у цій царині іде на карб зміцнення гуманістичних почуттів. Це особливо актуально в час тривоги і випробувань, які огорнули – зі знаком Небесної Сотні та ідеалів Революції Гідності – мільйони синів і дочок України у спалахах їхньої відчайдушної боротьби за право вільно жити на рідній землі.

У статті висвітлюється творча особистість видатного літературознавця М.І.Зимомря, його невтомна праця, розповідь охоплює широке коло імен та історій, що відбувалися в житті Миколи Івановича. Він зумів подолати гіркі й важкі випробування часу, здійснити багато літературознавчих відкриттів, подарував учений світового виміру.

M. P.Tkachuk, IM Zymomria, semantic significance creative priorities (The 70th anniversary of the birth of Mykola Zymomria)

The article highlights the creative person of outstanding literary scholar M.I. Zymomria, his tireless work, the story covers a wide range of names and stories that took place in the life of Mykola Ivanovych. He managed to overcome the bitter and difficult tests of time, made a lot of literary discoveries and became a scientist of global dimension.

Микола Зимомря, проф. (Дрогобич)

Микола Ткачук, проф. (Тернопіль)

Іван Зимомря, проф. (Ужгород)

НЕКРОЛОГ

Уста, в яких животворило слово, замовкли

23 грудня 2015 року після тривалої важкої хвороби відійшла за межу Вічності Тамара Заморій, відома дослідниця творчості класиків російської літератури, зокрема, Ф. Достоєвського, Л. Толстого, А. Чехова, М. Лєскова, а також сучасних представників російського письменства, у т. ч. Ю. Бондарєва, Ю. Трифонова, Ф. Абрамова, С. Залигіна.

Тамара Заморій народилася 8 вересня 1935 року в знаній українській родині. Її батько – Петро Заморій (1906 – 1975) – відомий учений – геолог, доктор геологічно-мінералогічних наук, професор, заслужений діяч науки України, засновник кафедри геоморфології в Київському університеті імені Т. Шевченка. Мати – Катерина Заморій – мала заслуги на педагогічній ниві.

По закінченню у 1958 році філологічного факультету Київського національного університету працювала упродовж 1958 – 1991 років в Інституті літератури АН УРСР імені Тараса Шевченка. Успішно захистила кандидатську дисертацію «Творчество Сергея Антонова и современный русский рассказ» (1966). Перу талановитого літературознавця належить чотири монографії, численні статті, а також наукові доповіді, присвячені літературному процесу ХХ ст. Стрижневе завдання вона вбачала у вивченні російської та української літератур. Розвідки Тамари Заморій засвідчують аргументоване осмислення досліджуваного масиву, широкий спектр опрацювання російської класики. Так, наприклад, виразний мистецький світ Федора Достоєвського розкрито в розлогій праці «Майстерність Достоєвського-новеліста», що міститься у збірнику «Художній світ Достоєвського. Літературно-критичні статті» (К. «Дніпро», 1973. – С. 228 – 259). Окремі дослідження висвітлюють традиції російської класичної прози в літературі ХХ ст., зокрема: «Чеховские традиции в современном советском рассказе» («Чеховские чтения в Ялте»; М., 1973. – С.124

– 137); «Традиции А.П.Чехова в творчестве Сергея Залыгина» («Художественный метод А.П.Чехова. Межвузовский сборник научных трудов»; Ростов-на-Дону, 1982. – С.109 – 117) та ін. В аспекті типологічного зіставлення викликає зацікавлення її змістовна праця: «Лесков і Шевченко» («Міжслов'янські літературні взаємини.– 1961, Вип. 2). У цьому зв'язку слід відзначити ґрунтовність її розділу, присвяченого українській і російській прозі 60-х років ХХ ст. («Історія українсько-російських літературних зв'язків» (–У 2-х т., Т. 2, К., 1987). Ясний доказовий виклад примітний у прагненнях Тамари Заморій прояснити імпліцитний характер художніх моделей стосовно творчості таких видатних українських авторів, як: О.Гончар, М.Стельмах, Г.Тютюнник, В.Земляк, П.Загребельний, Ю.Мушкетик, Л.Первомайський.

З монографічних студій Т. Заморій проступає глибинне занурення в епоху середини ХХ ст., де приділена їй дослідницька увага жанрово-стильовим вимірам, аналізу особливостей характерології, категорії героїчного в літературі загалом. Тут доцільно виокремити такі праці, як «Современный русский рассказ» (К., 1968); «Проблема героического характера в современном русском рассказе» (К., 1976); «Становление гармонической личности в современной русской прозе» (К., 1979); «В поисках героя-современника» (К., 1990). В останній переконливо осмислена проза О.Гончара, М.Стельмаха, а також Л.Леонова, Ч.Айтматова, С.Залигіна, Ф.Абрамова, В.Астаф'єва, Д.Граніна. Вона вказала на новаторство названих авторів з проекцією на естетику героїчного у філософському романі ХХ ст.

Проблеми творення характеру в епосі ХХ ст. Т. Заморій висвітлила у розділі «Принципи творення характеру нашого сучасника в російському та українському романі 60 – 70-х років» – складовій колективної монографії «Принципи творення характеру нашого сучасника в російському та українському романі 60 – 70-х років» («Проблеми типології сучасного радянського роману». – К.: «Наукова думка», 1987. – С.7 – 82). На зламі ХХ – початку ХХІ ст. дослідниця захопилася вивченням детективної літератури і присвятила цьому жанру працю «О путях развития детективного жанра (на материале творчества Бориса Акунина)» («Мистецька освіта в правовому полі: стан, проблеми, шляхи вирішення. / Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції. – К., 2011).

З відходом Тамари Петрівни Заморій українське літературознавство зазнало непоправної втрати. Вічна їй пам'ять!

Висловлюємо щирі співчуття рідним і близьким покійної, зокрема, її дочці – Ірині Заярній, доктору філологічних наук, професору Київського національного університету ім. Т.Шевченка.

У некролозі Ірині Заярній висвітлено стисло життєвий і творчий шлях літературознавця, її широкий науковий діапазон, внесок у розвиток української науки про літературу, новаторство вченої у трактуванні жанрових різновидів прози, зокрема філософського роману. Національний характер героя, детективний твір, характерологія.

Ключові слова: літературознавець, український роман, філософський роман, жанр, проза, характер.

Mykola Zymomyra, Mykola Tkachuk, Ivan Zymomyra, prof. (Uzhgorod) Obituary. Mouth, which word mede alive, became silent.

Obituary for Irene Zayarna briefly highlights her life and literary career, her wide range of scientific contribution to the development of Ukrainian science about literature, scientific innovation in the treatment of prose genre varieties, in particular of philosophical novel, the national character of the hero, detective story and character studies.

Keywords: literature critic, Ukrainian novel, philosophical novel, genre, fiction and character.

В некрологе Ирины Заярной раскрыт жизненный и творческий путь литературоведа, ее широкий научный диапазон, ее вклад у развитие украинской науки о литературе, новаторство ученого в интерпретации жанровых разновидностей прозы, в частности философского романа **Ключевые слова:** *литературовед, украинский роман, философский роман, жанр, проза, характер.*